

**MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI
RIVOJLANTIRISH VA UNI INVESTITSIYA BILAN
TA'MINLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI**

Ibragimov. A.T.

Osiyo Xalqaro Universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: *Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, islohotlarni chuqurlashtirish, yangi ishlab chiqarish quvvatlari va asosiy fondlarni yaratish, amalda faoliyat yuritayotgan texnika va texnologiyalarni yangilash hamda ularni qo'llab-quvvatlash investitsion jarayonlarni nechog'li to'g'ri va samarali amalga oshirishga bog'liqdir.*

Kalit so'zlar: *Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, asosiy fondlar, ishlab chiqarish quvvatlari, ijtimoiy media tahlili, texnika va texnologiyalarni yangilash.*

O'zbekiston Respublikasi davlat rahbari va hukumati tomonidan iqtisodiyotni modernizatsiyalashni izchillik bilan amalga oshirishda investitsion siyosatni to'g'ri va aniq maqsadlarni ko'zlagan holda olib borishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Buning uchun markazlashgan, markazlashmagan jamg'armalar mablag'lari, xorijiy investitsiyalar va kreditlarni o'zlashtirishga hamda ulardan samarali foydalanish masalalariga urg'u berilmoqda.

Xususan, iqtisodiyotning turli soha va tarmoqlarini mutanosib rivojlanishini ta'minlash, mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini inobatga olish, shuningdek, joylarda aholi bandligini oshirish maqsadida har yili mamlakatimizda investitsiya dasturi va mintaqaviy investitsion dasturlari ishlab chiqilib, amaliyotga tatbiq etilmoqda. Birgina 2022 yilda iqtisodiyotga kiritilgan investitsiyalar hajmi 24 milliard AQSh dollarni tashkil etdi. Keyingi yillarda respublikada investitsion muhitni yaxshilash va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash maqsadida 12 dan ortiq qonun, 60 dan ortiq farmon va qaror qabul qilindi. Mazkur raqamlarning o'zidan ham iqtisodiyotimizning tez sur'atlarda barqaror rivojlanayotganini, iqtisodiy o'sishni ta'minlashda kapital qo'yilmalar ijobiy (to'g'ridan-to'g'ri) ta'sir ko'rsatayotganini ko'rishimiz mumkin. Zotan, yalpi ichki mahsulotning o'sishida investitsiyalar yuqori ta'sir ko'rsatadigan omil hisoblanadi.

Shuni qayd etish lozimki, O'zbekistonda bir yil davomida yaratilayotgan tovar va xizmatlar hajmi oxirgi o'n yilda 8 foizdan kam bo'lmagan hajmda rivojlanib kelmoqda. Xalqaro miqyosda katta nufuzga ega bo'lgan Jahon iqtisodiy forumi reytingiga ko'ra, O'zbekistonning 2020–2021 yillardagi rivojlanish yakunlari va 2022–2023 yillarda iqtisodiy o'sish prognozlari bo'yicha dunyodagi eng tez rivojlanayotgan beshta mamlakat qatoridan joy olgani ham e'tiborlidir.

Hozirgi kunda investitsiya siyosatini amalga oshirishda hukumat tomonidan quyidagi asosiy tamoyillarga ustuvorlik berilmoqda va samarali hal etilmoqda:

50. Respublika iqtisodiyotiga bevosita kapital mablag'larni keng jalb qilishni ta'minlaydigan huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa shartsharoitlarni tobora yaxshilash;

51. Respublikamizga jahon darajasidagi texnologiyani yetkazib berayotgan, iqtisodiyotning zamonaviy tarkibini vujudga keltirishga ko'maklashayotgan xorijiy sarmoyadorlarga imtiyoz va preferensiyalarni taqdim etish;

52. mablag'larni Respublika mustaqilligini ta'minlaydigan va raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lgan eng muhim ustuvor yo'nalishlarga yo'naltirish;

53. tashqi iqtisodiy faoliyatda raqobat qila oladigan va valyuta tushumini ta'minlaydigan yetakchi tarmoqlarni qo'llab-quvvatlash;

54. aholi bandligini ta'minlaydigan va milliy daromadni oshirishga qaratilgan ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarini rivojlantirish;

55. energiya tejankor va atrof muhitga kam zarar yetkazadigan yuqori texnologik, zamonaviy uskunalarni o'rnatish;

56. mahalliy sharoitlarga mos keladigan ilg'or xorijiy texnologiyalarni tatbiq etish, o'zimizda yaratilayotgan ixtirolarni rag'batlantirish va bilimlar iqtisodiyotiga mablag'lar yo'naltirish.

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va innovatsion iqtisodiyot uchun zarur shart-sharoitlar mavjud bo'lsa, sifat jihatdan yangicha bozor institutlari va tadbirkorlik tizimlarini shakllantirish masalasi ham yuzaga keladi. Shu ma'noda, sog'lom tadbirkorlik muhiti, shu jumladan, tadbirkorlik sub'ektlarining salmoqli ahamiyatga ega bo'lgan umumiqtisodiy va investitsion mavqelari, ularning yirik korxonalar bilan faol hamkorlik aloqalari mamlakatda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynashi kerak. Iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish unda nafaqat tarmoqlar va mintaqalar doirasidagi, balki institutsional xarakterdagi chuqur islohotlarni amalga oshirishni ham ko'zda tutadi. Ushbu masalalarni hal etishda kichik tadbirkorlik muhim rol o'ynashi mumkin.

O'zbekistonda so'nggi yillarda iqtisodiy o'sishning harakatlantiruvchi asosi sifatida tadbirkorlik o'z o'rnini egallamoqda. Agar mustaqillik davrigacha mamlakatda tadbirkorlik amalda mavjud bo'lmagan bo'lsa, hozirgi vaqtda yalpi ichki mahsulotning 56 foizidan ziyodi tadbirkorlik sohasida shakllanmoqda. Bugun xo'jalik yurituvchi sub'ektlar umumiy sonining 90 foizdan ziyodi tadbirkorlik sub'ektlari hissasiga to'g'ri kelmoqda. Iqtisodiyotning ushbu sektori ulushi va ahamiyatini kengayishiga mamlakatda tadbirkorlik rivojlanishini keng miqyosda qo'llab-quvvatlash, ishbilarmonlik muhini takomillashtirish, xususiy mulk hukuklarini ishonchli himoyalash va kafolatlash tizimini

yaratish borasida amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar natijasida bu soha mamlakatimiz iqtisodiyotida yetakchi kuchga aylanib bormokda.

Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash siyosatida bu toifadagi sub'ektlarning investitsion faolligini rag'batlantirish bo'yicha maqsadli chora-tadbirlar majmui, jumladan, ularning yirik korxonalar bilan o'zaro aloqasini faollashtirish, yagona tadbirkorlik muhiti va butun mintaqalar yagona iqtisodiy tizimiga izchil ravishda qo'shilishiga qaratilgan chora-tadbirlar o'z ifodasini topishi lozim. Aslida, bugungi kunda boshqaruvning barcha pog'onalarida sifat jihatdan yangi, investitsiyalarga ustuvor e'tibor qaratiladigan tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash davlat dasturlarini ishlab chiqish masalasini qo'yish zarur.

Nima uchun mintaqalar iqtisodiyotidagi investitsion jarayonlarda tadbirkorlik sust faoliyat ko'rsatmoqda? Avvalo, shunga e'tibor qaratish lozimki, tadbirkorlik uchun investitsiyalarga yo'naltiriladigan moliyaviy mablag'lar yetishmasligi haqidagi avvaldan tilga olinib kelinadigan muammoni bunga sabab qilib, birgina tadbirkorlik sub'ektlarining investitsion jarayonlarda sust ishtirok etish holatida ekanligi bilan to'liq izohlab bo'lmaydi. Bunga ko'p jihatdan tadbirkorlikning yirik korxonalar bilan mustahkam, uzoq muddatli o'zaro aloqalar yo'qligi, ya'ni tadbirkorlarni o'z ishlab chiqarish salohiyatini oshirish va modernizatsiya qilishga undovchi iqtisodiy aloqalar yaxshi emasligi asosiy sabab bo'lib qolmoqda. Tadbirkorlik sub'ektlari yagona tadbirkorlik muhiti doirasidagi integratsion jarayonlarga faol qo'shilishi va ularga kiritiladigan investitsiyalar hajmini oshirish bir-biriga chambarchas bog'liq vazifalardir. Ammo, bu jihat davlat tomonidan ustuvor vazimfa sifatida belgilangan bo'lsada, butun Respublika va mintaqalar miqyosida tadbirkorlikni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash borasidagi dasturlarda har doim ham o'z ifodasini topmayapti. Shunday ekan, ushbu siyosatdagi mazkur holatlarni yanada chuqurroq o'rganishga qaratilgan tadqiqotlar olib borishga zarurat tug'ilmoqda.

Mazkur yo'nalishda olib boriladigan tadqiqotlarning asosiy maqsadi hozirgi sharoitda tadbirkorlik sub'ektlari investitsion faolligiga zamin yaratuvchi shart-sharoit va omillarni aniqlash, shuningdek, mintaqaviy va mahalliy miqyosda tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining eng muhim ahamiyatga ega yo'nalishlaridan biri sifatida kichik va yirik korxonalar o'rtasidagi investitsion hamkorlikning amaliy imkoniyatlarni aniqlashdan iborat.

Jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizatsiyalash va isloh etish konsepsiyasini amalga oshirishga qaratilgan strategik vazifani bajarish, ya'ni milliy iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash va barqaror iqtisodiy o'sish sur'atlariga erishish jarayonidagi asosiy omillardan biri yirik mintaqaviy, mintaqaviy hududiy tizim – viloyatlardagi qulay tadbirkorlik muhiti va uning ildam taraqqiyoti hisoblanadi.

Ma'lumki, mintaqaviy tadbirkorlikning izchil rivojigina jadal globallashuv sharoitidagi milliy va xorijiy bozor talablariga moslashib, ulkan raqobatbardoshlikni namoyon etadi. Vaholanki, ayrim mintaqaviy tizim va hududlarning tabiiy-geografik, ijtimoiy-iqtisodiy, yer-suv resurslari salohiyatidagi afzalliklardan oqilona foydalanilmayapti.

Biroq, hozirgi kunda milliy mintaqaviy tizim va hududiy hamjihatlik mexanizmining tashkiliy-iqtisodiy asosiga, mintaqaviy tadbirkorlik takomillashuvida investitsiyaviy faollikning o'rni va uning mintaqaviy iqtisodiyot o'sish sur'atlariga bevosita ta'siri bilan bog'liq o'ziga xos xususiyatlari alohida tadqiqot sifatida o'rganilmagan. Mazkur tadqiqot esa, aynan ushbu sohadagi nazariy-uslubiy kemptiklarga barham berishni nazarda tutadi.

Ko'p qirrali va keng qamrovli mintaqashunoslik tadqiqotlari ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-madaniy va tabiiy mintaqaviy jihatlarining o'zaro bog'liqligi nuqtai nazaridan amalga oshiriladi. Muayyan shartsharoitlarga ko'ra, mintaqashunoslarning turli davrdagi yondashuvlari ham, ustuvorlik tamoyillari ham o'zgarib va takomillashib boradi.

Ayni chog'da milliy iqtisodiy xavfsizlikni hamda o'tish davri islohotlari muvaffaqiyatini ta'minlashdagi hal qiluvchi shartlardan biri - bu mintaqashunoslarning ilmiy asoslangan yondashuv va ustuvorlik tamoyillarini tanlash darajasi hisoblanadi. Binobarin, iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi mintaqaviy yondashuv ma'muriy hududlarlarning tabiiy-geografik, ijtimoiy-demografik, iqtisodiy-institutsional salohiyatidagi tafovutlarni aniqlash, tahlil etish, ularga baho berish, bu borada ko'p variantli dastur ishlab chiqish, muqobil qarorlar qabul qilish va amalga oshirish uchun zaruriy shart-sharoitni ta'minlaydi. Tadbirkorlik har bir mintaqaning bozor munosabatlariga qulay moslashuv imkoniyatini oshiradi va salohiyatini mustahkamlaydi.

Bizning fikrimizcha, mintaqashunos iqtisodchilar yondashuvlaridagi ustuvor tamoyillarning tadrijiy rivojini ham tahlil etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Ushbu jarayon jahon xo'jaligi shakllanuvi va globallashuvi, shuningdek, mintaq va jahon xo'jaligi rivojidagi uyg'unlik nuqtai nazaridan tahlil etilganda asosan uch bosqichni kuzatish mumkin. Birinchi bosqich XVIII asrdan to ikkinchi jahon urushigacha bo'lgan davr oralig'ini; ikkinchi bosqich ikkinchi jahon urushidan to XX asrning 80yillar oxirigacha bo'lgan davr oralig'ini qamrab olsa, uchinchi bosqich esa XX asrning 90-yillaridan hozirgacha davom etmoqda.

G'arb olimlarining birinchi bosqichga mansub yondashuvlarida dastlab mamlakat ma'muriy hududlaridagi tabiiy, demografik salohiyat, keyinchalik transport omili ham ustuvor hisoblangan. Bunday yondashuv albatta, tadbirkor va ishbilarmonlarni beqaror va nomukammal raqobat sharoitidagi bozor munosabatlari talablariga qulay moslashuv imkoniyatini mustahkamlagan. Ikkinchi bosqichdagi mintaqashunoslarning tadqiqotlarida nazariy yondashuvlarning amaliyot bilan bevosita bog'liqligi, qo'llaniladigan usul va

vositalarining aniqligi kabilar har bir mamlakat tarkibidagi mintaqalarning ustuvor rivojlanish yo'nalishlarini belgilashga asos bo'lgan. Birinchi bosqichda mintaqashunoslar tadqiqotlarni "xalqaro mehnat taqsimoti", "ixtisoslashuv", "xalqaro savdo" kabi tushunchalar tevaragida amalga oshirgan bo'lsalar, ikkinchi bosqichda esa, mintaqaviy tadqiqotlardagi tushunchalar tarkibi jiddiy boyiganligini qayd etish lozim. Masalan, "xalqaro kapital harakati" (Olin, Iverson, Nurkse), ishlab chiqarish omillarining xalqaro taqsimoti (Xeksher, Olin, Samuelson), "xalqaro (mintaqalararo) savdoda pul mexanizmining o'rni" (R.Xarrot, R.Maxlup va Kurixiro), Bojxona ittifoqi (F.Ferru, Ch.P.Kinfleberger) kabi masalalar bo'yicha tadqiqotlar mintaqalar salohiyatidan samarali foydalanishda jiddiy siljishlarni yuzaga keltirdi.

Ko'rinib turibdiki, XXI asr boshlariga kelib, globallashuv jarayoni mintaqaviy tadqiqotlarning markaziy mavzusini tashkil etmoqda. Chunki globallashuv har bir mamlakatning ixtiyoriy ma'muriy tuzilmasi mavqeiga ta'sir ko'rsata oladi. Natijada mintaqalarning global jarayonlar va hodisalarga bog'liqligi ortadi; har bir mintaqaning mavqei mamlakatdagi makroiqtisodiy siyosatga emas, tadbirkorlik faolligining qanday yo'lga qo'yilishiga bog'liq; mintaqaning mamlakat taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatish doirasi kengayadi. Shuning uchun ham mintaqaviy ilmiy assotsiatsiyaning xalqaro kongressida (Tokio, 1996) ta'kidlanganidek, dunyo integratsiyalashuvi kuchayayotgan sharoitda texnologik va tadbirkorlik istiqboli nuqtai nazaridan bu jarayon kengayib, ayrim hollarda milliy iqtisodiyotga nisbatan mintaqaviy iqtisodiyotning tahlil talabligi ham yuqoriroq mavqeni egallamoqda.

Mintaqashunoslarning globallashuv sharoitidagi sa'yi harakatlari jahon xo'jaligi va mintaqalarning uyg'un rivojlanish yo'llarini ishlab chiqishga va hayotga tatbiq etishga tobora ko'proq qaratilmoqda. Demak, globallashuv sharoitidagi mintaqaviy tadbirkorlik ustuvorliklarini anglab yetish va namoyon etish mahorati mintaqaviy rivojlanish mexanizmining ilmiy asoslanganlik darajasiga bog'liq.

Milliy iqtisodiyot xavfsizligi va ravnaqining asosiy shartlaridan biri bu jarayonni mintaqaviy salohiyatni mustahkamlash nuqtai nazaridan tahlil etish, baholash va puxta qarorlar bilan ta'minlash kabilar ekanligi yuqoridagi tadqiqotimizda ayon bo'ldi va o'z tasdig'ini topdi. Ta'kidlash joizki, mintaqaviy tadbirkorlikni himoya qilish, qo'llab-quvvatlash, raqobatbardoshligini oshirish va barqaror istiqbolli rivojlantirishda mintaqaviy (hududiy) siyosatning darajasi ko'p jihatdan ahamiyatli hisoblanadi. Chunki, bozor munosabatlari sharoitida ko'pchilik tadbirkorlik sub'ektlarining xorij tovarlari intervensiyasiga bardoshlilikini ta'minlash qiyinchilik bilan kechmoqda.

Amalga oshirgan tahlillarimiz shuni ko'rsatmoqdaki, tarkibiy islohotlar mintaq salohiyati darajasiga nisbatan sust tashkil etilishi, aholi ijtimoiy tabaqalashuvi va himoyalashdagi tafovutlar ortib borishi; shahar va qishloq o'rtasidagi tafovut,

ma'muriy-markazlashgan boshqaruv ustuvorliklari saqlanib qolayotganligi; mintaqalar rivojida xom ashyoviy yo'nalishdagi ishlab chiqarish salmog'i kamaymayotganligi; sug'oriladigan yerlarda yaroqsizlanayotgan irrigatsiya-melioratsiya inshootlarini tiklash va yangilash ishlarining sustligi; don mahsulotlaridan boshqa iste'mol tovarlari (kiyim-kechak, poyafzal, go'shtsut mahsulotlari) ta'minotida ichki imkoniyatlar cheklanganligiga barham berilmayotganligi, mintaqaviy tizimlar moliyaviy mabalarining zaifligi kabilar mintaqaviy siyosatunsurlari takomillashtirilishini talab etmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE ORGANIZATION AND CAPACITY BUILDING OF EXECUTIVE EMPLOYEE LABOR IN PUBLIC ADMINISTRATION BODIES. *Modern Science and Research*, 3(1), 939-946.
2. Ibodulloyevich, I. E. (2023). DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI TAQSIMLANISHINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 321-325.
3. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI PROGNOZLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR.
4. Ibodulloyevich, I. E. (2023). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI YANADA RIVOJLANTIRISH UCHUN QULAY ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 481-484.
5. Ikromov, E. (2023). REGULATION OF BUSINESS ACTIVITY IS SIMPLIFIED. *Modern Science and Research*, 2(12), 1107-1111.
6. Ibodulloyevich, I. E. (2023). TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TARTIBGA SOLISH SODDALASHTIRILADI.
7. Ibodulloyevich, I. E. (2024). DAVLAT BOSHQARUVI ORGANLARIDA RAHBAR XODIMLAR MEHNATINI TASHKIL ETISH VA SALOHIYATINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.
8. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TAMOYILLARI VA USLUBLARIDAN FOYDALANISHDA RAHBAR MEHNATINING AHAMIYATI.
9. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TIZIMIDA RAHBARLIK USLUBLARINING TASNIFLANISHI.
10. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ISHLAB CHIQRISHDA RAHBAR MEHNATINING ASOSIY O'RNINI VA KORXONALAR IQTISODIY FAOLIYATIGA TA'SIRI. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 311-315.

11. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Respublikada Xizmatlar Sifati Va Raqobatbardoshligini Oshirish Orqali Xizmatlar Eksportini Rivojlantirish Istiqbollari. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 247-251.

12. Ikromov, E. (2024). DIRECTIONS FOR IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISMS OF INCREASING THE QUALITY AND COMPETITIVENESS OF SERVICES. *Modern Science and Research*, 3(2), 803-810.

13. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MODERN MANAGEMENT AND ITS METHODS. *Modern Science and Research*, 3(2), 811-819.

14. Ikromov, E. (2024). USE OF FOREIGN EXPERIENCES IN THE ORGANIZATION OF MANAGERIAL WORK IN PRODUCTION ENTERPRISES AND ITS IMPROVEMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 820-828.

15. Ikromov, E. (2024). FOREIGN EXPERIENCES OF SERVICE SECTOR DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 794-802.

16. Ikromov, E. (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. *Modern Science and Research*, 2(10), 794-797.

17. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MANAGERIAL WORK IN THE USE OF MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES AND METHODS. *Modern Science and Research*, 3(1), 18-23.

18. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USLUBIY YONDASHUV.

19. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.

20. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.

21. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O 'Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, 53, 1231-1237.

22. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG 'BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 116-122.

23. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O 'Rni. *Gospodarka i Innowacje.*, 53, 205-213.

24. Aziz, I. (2023). O'zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo'llari. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(5), 191-196.

25. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING O'ZINI O'ZI BANDLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 321-325.
26. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). INNOVATIVE MANAGEMENT AS A FACTOR OF SUCCESSFUL DEVELOPMENT OF AN ENTERPRISE. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 315-320.
27. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). KORXONADA ISH HAQI TO'LASH TIZIMLARI VA SHAKLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 279-285.
28. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). STAGES OF BUSINESS VALUATION. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 167-175.
29. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANKLARIDA XMHSNI TADBIQ ETISH XUSUSIYATLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 253-258.
30. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING ILGOR XORIJIY TAJRIBASI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 176-181.
31. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). MONOPOLIYA VA ANTIMONOPOL SIYOSAT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 464-468.
32. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING MAZMUN-MOHIYATI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 162-166.
33. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 259-265.
34. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). TASHKILOTNING INNOVATION FAOLIYATI SAMARALIGINI BAHOLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 286-294.
35. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). RAQOBAT TUSHUNCHASI, UNING TURLARI VA USULLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 459-463.
36. Qudratova, G. M. (2024). METHODOLOGY OF ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN BUKHARA REGION. *International journal of artificial intelligence*, 4(10), 341-345.